

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

**Forslag til endringer i opplæringsloven
(fylkeskommunal plikt til å tilby karriereveiledning)**

29. august 2019

Innhold

1. Bakgrunn	3
2. Gjeldende rett	3
3. Om tilskuddet til fylkesvise partnerskap for karriereveiledning og overføringen til fylkeskommunene	3
4. Karriereveiledning i fylkeskommunene i dag	4
5. Forslag om plikt for fylkeskommunen til å ha tilbud om karriereveiledning	5
6. Økonomiske og administrative konsekvenser	6
7. Merknader til bestemmelsen	6
8. Forslag til ny bestemmelse i opplæringsloven om karriereveiledning.....	8

1. Bakgrunn

I Meld. St. 6 (2018–2019) *Oppgaver til nye regioner* ble det varslet at regjeringen vil overføre tilskuddet til fylkesvise partnerskap for karriereveiledning til fylkeskommunene. I 2019 utgjør tilskuddsbeløpet totalt 34,5 mill. kroner. Tilskuddet til etablering av fylkesvise partnerskap for karriereveiledning ble opprettet i 2014 for å bidra til at alle, inkludert voksne, skal ha et tilbud om karriereveiledning. Partnerskapene er et samarbeid mellom minimum fylkeskommunen og NAV Fylke, og inkluderer ofte flere aktører, herunder noen kommuner. Partnerskapene skal bidra til utvikling av tjenestetilbudet og til samarbeid mellom ulike veiledningsaktører lokalt. Kompetanse Norge skal fortsatt ha ansvar for å koordinere arbeidet med og for faglig utvikling av karriereveiledningsfeltet.

Karriereveiledning er i dag ingen lovfestet oppgave. Meldingen varsler at regjeringen vil vurdere en lovfesting av karriereveiledning som et fylkeskommunalt ansvar.

2. Gjeldende rett

Fylkeskommunene har i dag ingen plikt til å etablere eller drive karrieresentre eller til å tilby karriereveiledningstjenester til befolkningen. Elever i grunnskolen og videregående opplæring har imidlertid rett til nødvendig rådgivning om utdanning, yrkestilbud og yrkesvalg, jf. opplæringsloven § 9-2.

3. Om tilskuddet til fylkesvise partnerskap for karriereveiledning og overføringen til fylkeskommunene

Tilskuddet til de fylkesvise partnerskapene for karriereveiledning følger av Kunnskapsdepartementets bevilgning over statsbudsjettet, jf. kap. 258 post 60. Tilskuddet er delt inn i to: et grunntilskudd og et stimuleringstilskudd som tildeles etter kunngjøring og søknad.

Grunntilskudd utbetales til alle fylker som har opprettet et fylkesvis partnerskap som oppfyller kriteriene som er angitt i retningslinjene; det er inngått en avtale mellom minimum fylkeskommunen, og NAV Fylke og fylkeskommunen har minimum ett karrieresenter.

Stimuleringstilskuddet er delt i to, der del én går til etablering av karrieresenter og del to går til utviklingstiltak innenfor rammen av karrieresenterets virksomhet.

Tilskuddsordningen skal bidra til:

- å utvikle arbeidet med karriereveiledning i de ulike sektorene i fylket
- å øke samarbeid om og koordinering av karriereveiledning mellom de ulike aktørene i fylket
- å heve kvaliteten og profesjonaliteten i karriereveiledningen
- et likeverdig tilbud om karriereveiledning mellom fylkene

Dette tilskuddet har vært statens eneste styringsvirkemiddel på feltet karriereveiledning. Gjennom tildelingskriteriene for tilskuddet har Kompetanse Norge satt krav til ansattes kompetanse, aktivitet ved karrieresentrene og samarbeid mellom fylkeskommunen og NAV Fylke. For å motta grunntilskudd har det vært et vilkår at fylkeskommunen har:

- en signert partnerskapsavtale mellom minimum fylkeskommunen og NAV Fylke
- en koordinerende funksjon som styrker samarbeid og samordning mellom veiledningsaktørene i fylket
- minimum ett fylkesvis karrieresenter som tilbyr gratis karriereveiledning til alle voksne over 19 år, bidrar til kompetanseutvikling for karriereveiledere i grunnskolen, videregående opplæring og NAV, samt gjennomfører brukerundersøkelser som bidrag til å sikre kvaliteten på tilbudet

Partnerskapene er ulikt organisert fra fylke til fylke. Alle partnerskapene fyller minstekravet om at fylkeskommunen og NAV Fylke skal være parter. Utover dette er bl.a. partene i arbeidslivet, kommuner og universitets- og høyskolesektoren involvert i partnerskapene i ulik grad.

Fylkeskommunene og delvis NAV Fylke bidrar også med midler inn i karrieresentrene. Likevel har den nasjonale tilskuddsordningen bidratt til både å sørge for at karriereveiledning nå er tilgjengelig i alle fylker (Oslo har vedtatt etablering som siste fylke), og til et likeverdig tilbud av en viss kvalitet.

De statlige midlene til karriereveiledning blir lagt inn i rammeoverføringene til fylkeskommunene fra januar 2020. Etter det tidspunktet vil det i prinsippet være mulig for fylkeskommunene å legge ned tilbudet i sin helhet, selv om midlene er overført. Departementet foreslår derfor å lovfeste en plikt for fylkeskommunene til å sørge for et karriereveiledningstilbud som er åpent for hele befolkningen som er bosatt i fylket.

4. Karriereveiledning i fylkeskommunene i dag

Dagens tilbud om karriereveiledning i fylkeskommunen, utover tilbudet om utdannings- og yrkesrådgivning i videregående skole, finnes i de fylkesvise karrieresentrene. I alle fylkeskommuner er det nå minst ett karrieresenter, og noen fylkeskommuner har flere karrieresentre. Nordland fylkeskommune har med sine ni sentre flest i landet, Oppland følger med fem, og en del andre har tre eller to. Majoriteten av fylkene har ett karrieresenter. Det er i alt 39 sentre, og i Oslo er det et senter under etablering. Karrieresentrene eies av fylkeskommunene, i mange tilfeller i fellesskap med NAV Fylke. Staten har til og med 2019 bidratt med finansiering gjennom tilskuddsordningen beskrevet over. I tillegg bidrar Kompetanse Norge med koordinering og faglig støtte.

Karrieresentrene er et resultat av arbeidet med partnerskap for karriereveiledning, se punkt 3. I 2018 deltok NAV lokalt i to fylkeskommuner, i tillegg til fylkeskommunen og NAV Fylke. I seks fylkeskommuner er det enkelte kommuner som deltar i partnerskapene, og noen steder er også noen av arbeidslivets parter representert. I fire fylkeskommuner er universiteter og høyskoler en del av partnerskapet, og fylkesmannen er også representert to steder. Alle fylker

har en partnerskapskoordinator. Partnerskapskoordinatorens ansvar varierer fra fylke til fylke. Mange koordinatorene har ansvar for kurs, samlinger og faglig støtte for de ulike sektorene, og mange har en sekretærfunksjon for partnerskapet og bidrar med å gjøre tilbudet kjent.

De offentlige karrieresentrene tilbyr gratis karriereveiledning og bistand til jobbsøking til alle over 19 år. De organiserer også mye gruppeveiledning og kurs for brukere. Målet er at brukerne skal bli kjent med sine egenskaper, interesser og kompetanse og kunne ta gode og velinformerte valg knyttet til utdanning, opplæring og arbeid.

I tillegg til tilbud til befolkningen jobber karrieresentrene med kompetanseheving av rådgivere og veiledere i skolesystemet og NAV.

Mange sentre har også fylkeskommunale forvaltningsoppgaver. Det kan være realkompetansevurdering eller andre oppgaver knyttet til voksenopplæring. En del karrieresentre har også oppgaver på integreringsfeltet.

I 2018 hadde karrieresentrene totalt 19 604 unike brukere på landsbasis og gjennomførte 930 kurs og gruppeveiledninger. Det er til dels stor forskjell mellom hvor mange individuelle brukere hver fylkeskommune har. Dette har ikke direkte sammenheng med antallet karrieresentre, men med prioriteringen av karrieresentrenes aktiviteter. Noen prioriterer individuell veiledning til brukere, mens noen prioriterer kurs og kompetanseheving av veiledere og rådgivere i andre sektorer.

5. Forslag om plikt for fylkeskommunen til å ha tilbud om karriereveiledning

Som beskrevet ovenfor har alle fylkeskommuner etablert fylkesvise partnerskap for karriereveiledning og tilbud om karriereveiledning for befolkningen. Den statlige tilskuddsordningen for partnerskapene har vært et viktig grunnlag for denne etableringen, selv om fylkeskommunen og stedvis NAV også bidrar med betydelige midler.

Når den statlige tilskuddsordningen legges inn i de statlige rammeoverføringene til fylkeskommunene, er det viktig å sikre at de etablerte tilbudene opprettholdes. Det er derfor behov for å lovfeste en plikt for fylkeskommunen til å tilby karriereveiledningstjenester til befolkningen. Fylkeskommunen har i dag plikt til å gi elever i videregående skoler nødvendig rådgiving om utdanning, yrkestilbud og yrkesvalg. Elevene har en motsvarende rett til nødvendig rådgivning. Gjennom lovfesting av en generell plikt for fylkeskommunen til å tilby karriereveiledningstjenester vil slike tjenester kunne bli tilgjengelige uavhengig av alder. Plikten skal ikke strekke seg lenger enn det som med rimelighet kan finansieres av midlene som legges inn i rammeoverføringene til fylkeskommunene fra 2020. Departementet legger imidlertid til grunn at fylkeskommunene, slik som i dag under tilskuddsordningen, også vil tilføre andre midler og samarbeide med andre interessenter i karriereveiledningsfeltet. Det skal være minimum ett fylkesvis karrieresenter i hver fylkeskommune som er åpent for alle grupper i befolkningen, og som tilbyr gratis karriereveiledning.

Karriereveiledningen må tilfredsstillende de kravene som i dag stilles for å få grunntilskudd. Det vil si at fylkeskommunen må ha en partnerskapsavtale om karriereveiledning som minimum inkluderer fylkeskommunen og NAV Fylke. Fylkeskommunen må videre ha en koordinerende funksjon som styrker samarbeid og samordning mellom veiledningsaktørene i fylket og bidrar til kompetanseutvikling for karriereveiledere i grunnskolen, videregående opplæring og NAV. Departementet har vurdert at det er naturlig å ta inn kravet om samarbeid med NAV i lovteksten. Når det gjelder den koordinerende funksjonen, vil departementet vurdere om det er behov for regler i forskrift.

Tjenesten skal ikke redusere tilbudet om rådgivning til elevene i grunnopplæringen, men bør samarbeide eller samorganiseres med rådgivningen som gis til elever. Et samarbeid mellom karriereveiledningen og andre som gir veiledning om yrkesvalg og utdanningsvalg, vil kunne føre til kompetanseoverføring mellom de ulike aktørene og mer effektive tjenester. En slik kobling vil kunne gi bedre og mer enhetlige tilbud til elever, studenter, arbeidssøkere og befolkningen som helhet.

Det finnes i dag ingen generell lov om fylkeskommunale tjenester. Fylkeskommunenes viktigste lovregulerte tjeneste til befolkningen er i dag fylkeskommunens plikt til å gi videregående opplæring, som er regulert i opplæringsloven. Fordi karriereveiledning blant annet vil omfatte veiledning om videregående opplæring, og på grunn av flere fellestrekk med rådgivningen om utdanning, yrkestilbud og yrkesvalg i videregående skole, foreslår departementet atplikten til å tilby karriereveiledning reguleres i opplæringsloven.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det legges til grunn at de økonomiske og administrative kostnadene til en karriereveiledningstjeneste allerede er dekket gjennom at tilskuddsmidlene til fylkesvise karrieresentre overføres til fylkeskommunen, og at fylkeskommunene allerede bruker midler innenfor eksisterende ramme til et karriereveiledningstilbud. Videre legges det til grunn at plikten ikke strekker seg lenger enn det som med rimelighet kan finansieres av midlene som legges inn i rammeoverføringene til fylkeskommunene fra 2020. Dersom det oppstår tvil om rekkevidden av plikten, kan det bli aktuelt å gi nærmere bestemmelser i forskrift som presiserer disse rammene.

7. Merknader til bestemmelsen

Etter opplæringsloven ny § 13-3e *første ledd* skal alle fylkeskommuner ha et tilbud om karriereveiledning. Tilbudet skal være gratis og åpent for befolkningen i fylkeskommunen. At tilbudet skal være åpent for befolkningen, betyr ikke at alle som bor i fylkeskommunen har en individuell rett til å få veiledning. Fylkeskommunen kan gjøre prioriteringer og valg innenfor lovens rammer og de økonomiske rammene som følger med ordningen. Videre er tilbudet avgrenset til "befolkninga". Det innebærer at personer som bare oppholder seg midlertidig i fylket, i utgangspunktet ikke vil være omfattet av tilbudet.

Etter *andre ledd* skal fylkeskommunen samarbeide med Arbeids- og velferdsetaten om tilbudet. Det vil være naturlig at karriereveiledningstjenesten også samarbeider med

rådgivningstjenesten til elever i skolen, og eventuelle andre som gir veiledning om yrkesvalg og utdanningsvalg.

I *tredje ledd* er det tatt inn en hjemmel til å gi nærmere regler i forskrift om innholdet i og organiseringen og omfanget av tilbudet. Det kan blant annet bli aktuelt å bruke hjemmelen dersom det oppstår tvil om hvor langt fylkeskommunens plikt strekker seg. I tillegg kan det bli aktuelt å regulere fylkeskommunens koordinerende funksjon for å styrke samarbeid og samordning mellom veiledningsaktørene i fylket og bidra til kompetanseutvikling for karriereveiledere i grunnskolen, videregående opplæring og NAV.

8. Forslag til ny bestemmelse i opplæringsloven om karriereveiledning

Utkast til lov [dato] om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal ny § 13-3e lyde:

§ 13-3e *Karriererettleiing*

Alle fylkeskommunar skal ha eit tilbod om karriererettleiing. Tilbodet skal være gratis og åpent for befolkninga i fylkeskommunen.

Fylkeskommunen skal samarbeide med Arbeids- og velferdsetaten om tilbodet etter første leddet.

Departementet kan gi nærmare forskrifter om innhaldet i og organiseringa og omfanget av tilbodet om karriererettleiing.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.